

**UCHWAŁA NR LXXI/547/24
RADY MIEJSKIEJ W WILAMOWICACH**

z dnia 21 lutego 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2028**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2023.40 ze zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2021.1249 ze zm.)

Rada Miejska w Wilamowicach uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2028, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Wilamowic.

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy w Wilamowicach oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej

Stanisława Kudłacik

**RADA MIEJSKA
W WILAMOWICACH**

43-330 Wilamowice, ul. Rynek 1
tel. 33/ 81 29 441 ; 33/ 81 29 442

Załącznik do uchwały Nr LXXI/547/24

Rady Miejskiej w Wilamowicach

z dnia 21 lutego 2024 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY
OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ NA LATA 2024-2028**

WSTĘP

Przemoc domowa, rozumiana jako przemoc fizyczna, psychiczna, seksualna lub ekonomiczna jest istotnym problemem społecznym, występującym we wszystkich grupach społecznych. Przemoc jest często problemem ukrytym, któremu towarzyszą inne dysfunkcje w rodzinie. Skutki przemocy u osób dorosłych oraz dzieci są wielowymiarowe, często na całe życie, począwszy od charakteryzującego pokrzywdzonych zespołu stresu pourazowego, poprzez choroby psychosomatyczne, psychiczne, nerwice lękowo-depresyjne, po różnego rodzaju zaburzenia zachowania, a także uzależnienia.

Zgodnie z definicją ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, pod pojęciem przemocy domowej należy rozumieć naruszenie podstawowych praw człowieka, w tym prawa do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej. Władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności. Natomiast Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny określa czyny zabronione, które mogą stanowić akt przemocy domowej, za które przewiduje karę pozbawienia wolności.

Skuteczne przeciwdziałanie przemocy domowej wymaga współpracy i współdziałania instytucji zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie oraz służb odpowiedzialnych za ich bezpieczeństwo. Art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej wśród zadań własnych gminy wymienia m.in. opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.

I. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU.

Program realizowany będzie w oparciu o następujące przepisy:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz.U.1997.78.483 ze zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U.2021.1249 ze zm.),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. – Kodeks Karny (Dz.U.2022.1138 ze zm.),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U.2023.2809),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U.2023.901 ze zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2023.1426 ze zm.),

- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U.2023.2151 ze zm.),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz.U.2023.1870),

Treść i postanowienia zawarte w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej są spójne z najważniejszymi krajowymi i lokalnymi dokumentami podejmującymi problem przemocy w rodzinie, tj.:

- Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030,
- Programem przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie śląskim na lata 2021-2025,
- Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Bielskim na lata 2021-2028,
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wilamowice na lata 2017-2026,
- Gminnym Programem Wspierania Rodziny dla Gminy Wilamowice na lata 2023-2025,
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2027.

II. CHARAKTERYSTYKA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ.

Przemoc domowa jest poważnym zaburzeniem funkcjonowania rodziny, prowadzącym do naruszeń norm moralnych i prawnych. Osobami doznającymi przemocy domowej najczęściej są kobiety, dzieci, osoby chore i niepełnosprawne.

Przemoc domowa została zdefiniowana w art. 2 ust.1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Zgodnie z tą definicją przez **przemoc domową należy rozumieć wszelkie jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności;**

- narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Zgodnie z przepisem art. 1 ust 1 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej katalog osób, które mogą zostać uznane za osobę doznającą przemocy obejmuje:

- małżonka, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków;
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków;
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków;
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków;
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków;
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków;
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania;
- małoletniego.

Jak wynika z powyższego, ustawodawca w nowelizacji z 2023 roku niemal całkowicie rezygnuje z powiązań o charakterze biologicznym, jako przesłanki zaistnienia przemocy domowej na rzecz powiązań emocjonalnych czy też osobistych. Na szczególną uwagę zasługuje rozszerzenie podmiotowe zjawiska przemocy domowej wobec osób pozostających obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu (oraz członków ich rodzin) a także osób pozostających obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania.

Przemoc domowa charakteryzuje się tym, że:

- **jest intencjonalna** – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- **siły są nierówne** – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą; ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy,
- **narusza prawa i dobra osobiste** – sprawca wykorzystuje przewagę siły i narusza podstawowe prawa ofiary (np. do wolności, do nietykalności osobistej, do godności, szacunku itp.),
- **powoduje cierpienie i ból** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody; doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Specjaliści wyróżniają pięć podstawowych form przemocy domowej, gdzie poszczególne formy najczęściej występują w połączeniu z innymi:

- **fizyczna** – najbardziej widoczna i najtrudniejsza do ukrycia, od szturchania, popychania, ciągnięcia za włosy, uszy, aż po zachowania powodujące ostre urazy fizyczne wymagające hospitalizacji; to właśnie jej drastyczne przykłady są pokazywane przez media;
- **psychiczna** – najtrudniejsza do udowodnienia, często zaczyna się niepostrzeżenie, od ignorowania czyichś potrzeb, krytykowania poglądów, zazdrości, ograniczania kontaktów z bliskimi, po oskarżanie, poniżanie, wyśmiewanie, upokarzanie, szantażowanie i groźby;
- **ekonomiczna/materialna** – uniemożliwianie podjęcia pracy, dostępu do wspólnych środków finansowych i dóbr materialnych, odbieranie zarobionych pieniędzy, niszczenie własności, niełożenie na utrzymanie rodziny;
- **seksualna** – przedmiotowe traktowanie drugiej osoby w celu zaspakajania wyłącznie własnych potrzeb seksualnych, zmuszanie do nieakceptowanych przez partnera praktyk i zachowań seksualnych (od sytuacji zmuszania, oglądania pornografii po gwałt);
- **zaniedbanie** – najczęściej stosowane wobec dzieci, a objawiające się niezaspokajaniem ich podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych. O zaniedbaniu mówimy w przypadku odrzucenia emocjonalnego dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, problemami, a także zdrowiem i higieną.

Sytuację przemocy domowej często opisuje się także w innych kategoriach nazywanych przemocą „gorącą” lub „chłodną”.

Przemoc gorąca to gwałtowne wybuchy tłumionych uczuć złości, frustracji, wściekłości, powodujące agresywne zachowania wobec najbliższych. **Przemoc chłodna** przyjmuje najczęściej postać bardzo rygorystycznego stylu wychowania czy też autorytarnego traktowania dorosłych członków rodziny. Stosujący przemoc, przekonany o słuszności swoich czynów, zawsze znajduje dla nich usprawiedliwienie.

Przemoc domowa jest zjawiskiem złożonym, wieloaspektowym, rozpatrywanym w czterech perspektywach: prawnej, psychologicznej, moralnej i społecznej. Dlatego przeciwdziałanie jej wymaga podejścia interdyscyplinarnego.

Z punktu widzenia prawa, przemoc uznawana jest za przestępstwo, co zobowiązuje służby policyjne i wymiar sprawiedliwości do interweniowania, podejmowania działań na rzecz ochrony ofiar, ścigania i karania sprawców. Aspekt psychologiczny zwraca uwagę na mechanizmy przemocy domowej, relacje między doznającym a stosującym przemoc, odczuwane przez doświadczających skutki przemocy, a także na możliwości wyjścia z przemocy. Spojrzenie od strony moralnej odwołuje się do wartości, takich jak: poszanowanie życia ludzkiego, zdrowia i godności ludzkiej. Zaś z punktu widzenia społecznego, zwracają uwagę funkcjonujące mity i stereotypy usprawiedliwiające zachowania przemocowe.

W bezpośrednim kontakcie z osobami doznającymi przemocy czy stosującymi przemoc ważne jest rozumienie przemocy na każdej płaszczyźnie. Każda osoba podejmująca się pracy z pokrzywdzonymi czy stosującymi przemoc powinna robić to zgodnie ze swoim przygotowaniem zawodowym i możliwościami instytucji, jaką reprezentuje, a także mieć świadomość granicy swoich kompetencji.

Przeciwdziałanie przemocy domowej należy do tych zadań administracji publicznej, w przypadku których skuteczność działań uwarunkowana jest współdziałaniem między wieloma podmiotami. Konieczność współpracy wynika z braku czy też z niewystarczającego przepływu informacji o rodzinach uwikłanych w przemoc domową. Zaangażowanie różnych instytucji w tym zakresie może przyczynić się do sprawniejszego i szybszego udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą, jak i oddziaływania na osoby stosujące przemoc. Na mocy art.9a ust.2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, od 2010 roku, organem zajmującym się problemem przemocy w rodzinie na terenie gminy jest Zespół Interdyscyplinarny, ustanowiony przez Burmistrza. W jego skład powołani są przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, kuratorzy sądowi. W skład zespołu interdyscyplinarnego mogą wejść także prokuratorzy oraz przedstawiciele innych instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy. Obsługę organizacyjno-techniczną i finansową zespołu zapewnia ośrodek pomocy społecznej. Posiedzenia zespołu interdyscyplinarnego odbywają się w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na dwa miesiące. Zespół interdyscyplinarny tworzy grupy diagnostyczno-pomocowe w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w konkretnej rodzinie. W skład grup diagnostyczno-pomocowych, podobnie jak w przypadku Zespołu Interdyscyplinarnego, również wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, kuratorzy sądowi oraz przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy domowej. Skład grupy diagnostyczno-pomocowej dostosowuje się do indywidualnych potrzeb każdej rodziny dotkniętej przemocą.

Zespół interdyscyplinarny określa się jako grupę specjalistów podejmującą się współpracy w celu udzielenia pomocy osobie lub całej rodzinie funkcjonującej w określonej rzeczywistości. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w podstawowym akcie planowania gminy, tj. w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej. Rolą tej instytucji jest zintegrowane oddziaływanie na osobę i rodzinę, budowanie dla niej sieci wsparcia oraz wspomaganie jej w podejmowaniu działań ukierunkowanych na rozwiązanie problemu.

Jak wynika z treści art. 9b ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3-5 o wyżej wymienionej ustawy, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;

- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury "Niebieskie Karty";
- 8) przekazywanie informacji oraz dokumentacji dotyczącej prowadzonej procedury „Niebieskie Karty” uprawnionym instytucjom;
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń.

Do zadań grup diagnostyczno-pomocowych należy w szczególności:

- 1) dokonanie, na podstawie procedury "Niebieskie Karty", oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 2) realizacja procedury "Niebieskie Karty" w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;
- 3) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury "Niebieskie Karty" pod jej nieobecność;
- 4) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 5) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 6) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń;
- 7) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury "Niebieskie Karty";
- 8) zakończenie procedury "Niebieskie Karty";

- 9) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:
- a) uznania braku zasadności wszczęcia procedury "Niebieskie Karty",
 - b) wszczęcia procedury "Niebieskie Karty";
- 10) informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury "Niebieskie Karty".

Do zadań pracownika socjalnego powołanego do grupy diagnostyczno-pomocowej należy w szczególności praca z osobą doznającą przemocy domowej i opracowanie indywidualnego planu pomocy, zgodnie z jej uzasadnionymi potrzebami.

Do zadań funkcjonariusza Policji powołanego do grupy diagnostyczno-pomocowej należy w szczególności praca z osobą stosującą przemoc domową.

Przemoc domowa wymaga podejścia interdyscyplinarnego, dlatego niniejszy program również został opracowany we współpracy z instytucjami wchodzącymi w skład Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Wilamowice tj. pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilamowicach, Pełnomocnika Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, dzielnicowych pracujących na terenie Gminy Wilamowice oraz pedagogów szkolnych.

III. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ W GMINIE WILAMOWICE.

Na podstawie dotychczasowych doświadczeń i analizowanych przypadków, stwierdzić można, że na terenie Gminy Wilamowice przemoc występuje w rodzinach o bardzo różnym statusie społecznym. Często łączy się z nadużywaniem alkoholu i rozpadem rodziny. Przemoc odbywa się w zamkniętym kręgu osób, gdzie jedynymi świadkami są członkowie rodziny. Pomimo widocznego wzrostu świadomości społecznej w tej kwestii, wiele osób doznających przemocy nadal, z różnych powodów /m.in. zastraszenie, zależność finansowa od sprawcy, utrwalone stereotypy, chęć ratowania rodziny/, nie chce ujawniać swojego problemu. Dlatego też oszacowanie zjawiska nie jest w pełni możliwe. Niniejszą diagnozę możemy oprzeć jedynie na danych instytucji stykających się z problemem przemocy domowej oraz realizujących procedurę „Niebieskie Karty”.

Skalę problemu przemocy domowej najlepiej obrazują statystyki, opracowane na podstawie danych statystycznych Komisariatu Policji w Kobiernicach oraz danych zebranych w ramach procedury „Niebieskie Karty”, która funkcjonuje od października 2011 roku. Przedstawione poniżej zestawienia pokazują, skalę problemu na przestrzeni lat 2020, 2021, 2022 oraz 2023.

Jak wynika z danych statystycznych Komisariatu Policji w Kobiernicach, w okresie od 2020 do 2023 roku policja wykonała 654 interwencje domowe na terenie Gminy Wilamowice, a w przypadku 32 rodzin zostało wszczęte dalsze postępowanie na podstawie art. 207 kodeksu karnego, tj. w związku z podejrzeniem występowania przemocy w rodzinie. Dane te obrazują, że liczba interwencji domowych jest rosnąca, a działania podejmowane przez policję na rzecz ochrony ofiar, ścigania i karania sprawców liczniejsze. Sytuację najlepiej obrazują poniższe dane ujęte w formie tabelarycznej.

Tabela 1. Wykaz wszystkich interwencji policji na terenie Gminy Wilamowice w okresie od 2020 roku do 2023 roku.

	ROK 2020	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
Wilamowice	400	336	264	258
Pisarzowice	760	586	378	364
Dankowice	320	235	148	220
Stara Wieś	160	86	100	122
Heczmarowice	265	156	132	115
Zasole Bielańskie	115	78	54	78

Źródło: Komisariat Policji w Kobiernicach.

Tabela 2. Wykaz interwencji domowych na terenie Gminy Wilamowice w okresie od 2020 do 2023 roku.

	ROK 2020	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
Wilamowice	36	48	28	24
Pisarzowice	62	90	46	36
Dankowice	30	28	22	30
Stara Wieś	14	6	16	8
Heczmarowice	22	26	30	10
Zasole Bielańskie	12	8	12	10

Źródło: Komisariat Policji w Kobiernicach.

Tabela 3. Ilość wszczętych przez Komisariat Policji w Kobiernicach postępowań z art. 207 kodeksu karnego na terenie Gminy Wilamowice w okresie od 2020 roku do 2023 roku.

	ROK 2020	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
Ilość postępowań z art. 207 kodeksu karnego wszczętych przez Komisariat Policji w Kobiernicach na terenie Gminy Wilamowice	12	10	5	12

Źródło: Komisariat Policji w Kobiernicach.

Na przestrzeni trzech ostatnich lat Zespół Interdyscyplinarny w 43 rodzinach prowadził procedurę „Niebieskie Karty” w związku z podejrzeniem występowania przemocy. Procedurę wszczynają najczęściej przedstawiciele policji oraz pomocy społecznej. Dane liczbowe przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Liczba prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”

Instytucja wszczynająca procedurę „Niebieskie Karty”	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
Policja	19	21	23
Pomoc społeczna	1	11	3
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	1	0
Placówki służby zdrowia	0	0	0
Szkoła	0	0	1
Instytucje działające poza obszarem Gminy Wilamowice	0	0	2
Kontynuacja Niebieskich Kart z lat poprzednich	7	0	8
Ogółem	27	33	37
Liczba zakończonych NK	27	3	25
<i>w tym z powodu</i>			
Ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy	22	1	17
Rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowanych działań	5	2	8

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny Gminy Wilamowice

W badanym okresie Zespół Interdyscyplinarny spotykał się 19 razy, a działające w jego strukturach grupy diagnostyczno-pomocowe (wcześniej - grupy robocze) 137 razy. Z każdą rodziną dotkniętą przemocą przeprowadzono rozmowy i ustalono indywidualny plan pomocy, który w mniejszym lub większym stopniu zrealizowano. Każda z tych rodzin była również monitorowana przez pracownika socjalnego i dzielnicowego pod kątem zapewnienia bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy oraz pod kątem realizacji indywidualnego planu pomocy. Wszystkie małoletnie dzieci z rodzin dotkniętych przemocą objęte były wsparciem pedagoga szkolnego. W przypadku 8 rodzin wystosowano wnioski do Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej, o wgląd w sytuację rodziny i podjęcie stosownych działań w związku z niepokojącą sytuacją małoletnich dzieci w rodzinach dotkniętych przemocą.

Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego złożył wniosek do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o rozeznanie problemu alkoholowego i podjęcie stosownych działań w przypadku 14 osób podejrzewanych o stosowanie przemocy. Podczas realizacji procedury „Niebieskie Karty”, 8 osób skierowano do uczestnictwa w Programie Korekcyjno-Edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Powyższy program ukończyło 6 osób.

Tabela 5. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego, podejmowane w związku z przemocą w rodzinie.

	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	7	5	7
Liczba spotkań grup diagnostyczno-pomocowych/roboczych	60	25	52
Liczba wniosków złożonych do GKRPA o sądowe zobowiązanie do leczenia odwykowego	7	4	3
Liczba osób skierowanych do udziału w Programie Korekcyjno-Edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie	4	0	2
Liczba osób skierowanych do Podbeskidzkiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej lub Stowarzyszenia Wspierania Rodzin	12	5	13
Liczba osób, którym udzielono wsparcia psychologicznego, prawnego, socjalnego	43	16	18
Liczba wniosków do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację małoletnich	1	3	4
Liczba osób skierowanych na mediacje rodzinne	0	0	4
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	0	1	3

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny Gminy Wilamowice

Gmina Wilamowice prowadzi Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Osób z Problemem Alkoholowym i Ich Rodzin. W Punkcie tym można bezpłatnie skorzystać z pomocy psychologa dla dorosłych, psychologa dziecięcego, prawnika i psychoterapeuty. Dane statystyczne dotyczące działalności punktu obrazuje poniższa tabela.

Tabela 6. Ilość porad udzielonych w Punkcie Konsultacyjnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
Psycholog	84	44	45
Psycholog dziecięcy	151	230	76
Prawnik	127	157	198

Źródło: Punkt Konsultacyjny.

Z danych zgromadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny Gminy Wilamowice wynika, że na przestrzeni 3 badanych lat, w 14 przypadkach sąd karny wydał wyrok skazujący za przestępstwo przemocy w rodzinie. W 15 przypadkach został nałożony nakaz opuszczenia miejsca zamieszkania lub obowiązek powstrzymywania się od kontaktu z osobą pokrzywdzoną.

Jedną z form przemocy domowej są także różnego rodzaju pogwałcenia praw oraz zaniedbania opiekuńczo-wychowawcze wobec małoletnich. Do tej pory nie zanotowano przypadków odebrania dzieci w trybie nagłym ale w 7 przypadkach sąd orzekł kuratelę sądową.

Podsumowanie

Z analizy przedstawionych powyżej danych wynika, że przemoc domowa na terenie naszej gminy została znacznie zminimalizowana lecz nadal jest dużym problemem społecznym. Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska z uwagi na jego złożony charakter. W społeczeństwie wciąż funkcjonuje wiele stereotypów związanych z doświadczaniem przemocy od osób najbliższych. Często czyny te wciąż uznaje się za normę, za właściwe postępowanie, za samoistne lecz uzasadnione wymierzanie kary i rozwiązywanie spraw trudnych metodą siły. Osoby doświadczające przemocy nadal mają małą świadomość, że są to czyny karalne jak również boją się konsekwencji ujawnienia swojego problemu odpowiednim służbom.

Na przestrzeni ostatnich lat podjęto szereg skoordynowanych, instytucjonalnych działań mających na celu zapobieganie przemocy domowej. Sprawne funkcjonowanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Wilamowicach, spójność działań, dobry przepływ informacji pomiędzy poszczególnymi służbami pozwoliły na rozwiązanie wielu problemów w rodzinach dotkniętych przemocą domową i znaczące ograniczenie zjawiska przemocy domowej.

Od czasu powstania Zespołu Interdyscyplinarnego, działania podejmowane na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej są coraz intensywniejsze i coraz bardziej skuteczne poprzez zarówno wzrost świadomości społecznej osób doznających przemocy, jak i zdobywane

doświadczenie i wiedzę osób pomagających dotkniętym przemocą oraz stosującym przemoc. Ponieważ przemoc domowa jest wciąż dużym problemem naszej gminy, należy zatem wzmocnić dotychczasowe działania, które powinny mieć charakter współpracy interdyscyplinarnej poszczególnych instytucji lokalnych. Efektem takiej współpracy będzie skuteczne zapobieganie, rozpoznawanie oraz przeciwdziałanie przemoc domowej i jej skutkom.

IV. ZASOBY GMINY.

Na terenie Gminy Wilamowice funkcjonują służby, które w zakresie swoich kompetencji mają za zadanie przeciwdziałać przemoc domowej. Są to przede wszystkim:

- Zespół Interdyscyplinarny Gminy Wilamowice
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Osób z Problemem Alkoholowym i Ich Rodzin
- Placówka Wsparcia Dziennego - świetlice dla dzieci i młodzieży.
- placówki oświatowe – szkoły, przedszkola
- placówki ochrony zdrowia
- parafie.

Poza Gminą Wilamowice swoje siedziby mają również inne instytucje działające na rzecz mieszkańców naszej gminy dotkniętych przemocą, współpracujące z miejscowymi służbami pomocowymi:

- Komisariat Policji w Kobiernicach
- Podbeskidzki Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Bielsku-Białej
- Poradnie psychologiczno-pedagogiczne
- Ośrodek Terapii Uzależnień w Bielsku - Białej
- Sąd Rejonowy w Bielsku - Białej
- Prokuratura Rejonowa w Bielsku - Białej
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Bielsku - Białej
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej
- Lokalny Punkt Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przestępstwem w Kozach.

V. CELE PROGRAMU.

Głównym celem Programu jest zwiększenie skuteczności działań w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej oraz ograniczenie zjawiska przemocy w Gminie Wilamowice.

Cel ten oparty jest na realizacji zadań gminy w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, szczególnie poprzez promowanie działań profilaktycznych, wspieranie osób doświadczających przemocy oraz pracy ze sprawcami przemocy nad zmianą ich zachowań i postaw.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy domowej.
2. Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na problemy związane z przemocą domową.
3. Zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, adresowanych do różnych grup odbiorców.
4. Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.
5. Zapewnienie kompleksowej pomocy członkom rodzin, w których występuje problem przemocy.

VI. DZIAŁANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI CELÓW PROGRAMU

1. Diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy domowej.

- 1.1. Zbieranie i uaktualnianie informacji na temat rozmiarów problemu przemocy domowej oraz zasobów środowiska lokalnego (statystyki policyjne i sądowe, dane ośrodka pomocy społecznej, punktu konsultacyjnego, GKRPA, szkół, Ośrodka Terapii Uzależnień, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej)
- 1.2. Przygotowanie bazy danych o przemocy domowej, zasobach środowiska lokalnego oraz potrzebach szkoleniowych.
- 1.3. Monitorowanie problematyki przemocy domowej oraz udzielanej pomocy.

2. Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na problemy związane z przemocą domową.

- 2.1. Prowadzenie szeroko rozumianej edukacji środowiskowej z zakresu przemocy domowej.
- 2.2. Rozpowszechnianie materiałów informacyjnych (ulotek, broszur, plakatów) dotyczących przemocy domowej i możliwościach uzyskania pomocy.

3. Zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej adresowanych do różnych grup odbiorców.

- 3.1. Realizacja programów adresowanych do dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli dotyczących m.in. konstruktywnej komunikacji interpersonalnej, porozumiewania się bez przemocy, modyfikowania agresywnych zachowań, mediacji i umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy,
- 3.2. Realizacja programów profilaktycznych ukierunkowanych na rozwój umiejętności wychowawczych rodziców, ze szczególnym uwzględnieniem wychowywania bez przemocy.

4. Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

- 4.1. Szkolenia specjalistyczne z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej dla członków zespołu interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych.
- 4.2. Udział osób zaangażowanych w działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w konferencjach, seminariach i warsztatach w celu zwiększenia swojej wiedzy i kompetencji, wymiany doświadczeń, podzielenia się dobrymi praktykami oraz rozszerzenia możliwości współpracy instytucjonalnej.

5. Zapewnienie kompleksowej pomocy członkom rodzin, w których występuje problem przemocy.

- 5.1. Realizacja procedury „Niebieskie Karty”,
- 5.2. Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego,
- 5.3. Realizacja programów pomocy terapeutycznej dla osób doznających przemocy domowej,
- 5.4. Kierowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc,
- 5.5. Utworzenie mieszkania przejściowego dla osób doznających przemocy domowej na wypadek konieczności odizolowania ofiar przemocy od sprawcy.

6. Częściowa ewaluacja Gminnego Programu

- 6.1. Zebranie danych od instytucji realizujących Program.

VII. REALIZATORZY PROGRAMU.

Pomioty realizujące zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej dla mieszkańców Gminy Wilamowice:

- Zespół Interdyscyplinarny Gminy Wilamowice,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Osób z Problemem Alkoholowym i Ich Rodzin,

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Policja,
- Prokuratura rejonowa,
- Sądy rejonowe,
- Placówki ochrony zdrowia,
- Ośrodki terapii uzależnień,
- Poradnie psychologiczno-pedagogiczne,
- Placówki oświaty,
- Placówka Wsparcia Dziennego,
- Organizacje pozarządowe.

VIII. METODY DZIAŁANIA I ADRESACI PROGRAMU.

Działania przewidziane w Programie można sklasyfikować na:

1. **działania uprzedzające**, tj. diagnoza, informacja, edukacja - kierowane do ogółu mieszkańców gminy, w tym także do osób zajmujących się zawodowo pomaganiem osobom potrzebującym,
2. **działania interwencyjne** - kierowane do osób doznających przemocy domowej i pouczające kierowane do osób stosujących przemoc domową,
3. **działania wspierająco-terapeutyczne** dla osób uwikłanych w przemoc domową (ofiara, świadek, sprawca).

IX. ZAŁOŻENIA I PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU.

1. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej.
2. Spadek liczby przypadków przemocy domowej.
3. Zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej.
4. Podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.
5. Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagających ofiarom przemocy domowej.
6. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie konsekwencji wynikających ze stosowania i doświadczania przemocy.
7. Promowanie wartości rodziny i wychowania bez przemocy.

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.

Zadania realizowane w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej finansowane będą z budżetu państwa, budżetu Gminy Wilamowice oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł.

XI. MONITORING I EWALUACJA GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ.

Monitoring i kontrola efektywności prowadzone będą poprzez:

1. Prowadzenie działań zmierzających do pełnego rozpoznawania potrzeb środowisk, w których występuje zjawisko przemocy, w celu określenia priorytetów działania.
2. Prowadzenie monitoringu dostępności, skuteczności, jakości i efektywności różnych kategorii działań.
3. Monitorowanie potrzeb i skuteczności działań profilaktycznych i terapeutycznych.

Ewaluacja wewnętrzna obejmuje analizę danych, poziom realizacji wskaźników, jak i wyników badań socjologicznych oraz kontynuację rozpoczętego w latach poprzednich procesu opracowywania narzędzi służących do badania efektywności działań w poszczególnych obszarach problemowych.

PRZEWODNICZĄCA
RADY MIEJSKIEJ

STANISŁAWA KUDŁACIK